Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

2. lipnja 2022.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u građanskim stvarima – Mjere povezane s nasljednim pravom – Uredba (EU) br. 650/2012 – Članci 13. i 28. – Valjanost izjave o odricanju od nasljedstva – Nasljednik koji ima boravište u državi članici koja nije ona suda nadležnog za odlučivanje o nasljeđivanju – Izjava pred sudom države članice uobičajenog boravišta tog nasljednika”

U predmetu C-617/20,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Hanzeatski visoki zemaljski sud u Bremenu, Njemačka), odlukom od 11. studenoga 2020., koju je Sud zaprimio 20. studenoga 2020., u postupku koji su pokrenuli

T. N.,

N. N.

uz sudjelovanje:

E. G.-a

SUD (peto vijeće),

u sastavu: E. Regan, predsjednik vijeća, I. Jarukaitis, M. Ilešič (izvjestitelj), D. Gratsias i Z. Csehi, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za španjolsku vladu, L. Aguilera Ruiz, u svojstvu agenta,

– za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju G. Greca, *avvocato dello Stato*,

* Jezik postupka: njemački

– za Europsku komisiju, S. Grünheid, W. Wils i M. Wilderspin, a zatim S. Grünheid i W. Wils, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 20. siječnja 2022.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 13. i 28. Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju (SL 2012., L 201, str. 107.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 10., str. 296. i ispravak SL 2019., L 243, str. 9.).

2 Zahtjev je upućen u okviru postupka koji su pokrenule osobe T. N. i N. N. u vezi sa zahtjevom za izdavanje zajedničke potvrde o nasljeđivanju koja se odnosi na nasljedstvo osobe W. N., supruga osobe E. G. i ujaka osoba T. N. i N. N. (u daljnjem tekstu: nećaci umrlog).

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Uvodne izjave 7., 32. i 67. Uredbe br. 650/2012 glase:

„(7) Pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta treba olakšati uklanjanjem prepreka slobodnom kretanju osoba koje se trenutačno susreću s poteškoćama u ostvarivanju svojih prava u kontekstu nasljeđivanja koje ima prekogranične implikacije. U europskom pravnom prostoru građani moraju imati mogućnost organizirati svoje nasljeđivanje unaprijed. Prava nasljednika i legatara, drugih osoba bliskih umrlom i vjerovnika nasljedstva moraju biti učinkovito zajamčena.

[…]

(32) Kako bi se pojednostavnio položaj nasljednika i legatara koji imaju uobičajeno boravište u državi članici koja nije ona u kojoj se bavi ili će se baviti nasljeđivanjem, ova bi Uredba trebala omogućiti svakoj osobi koja po mjerodavnom pravu ima pravo na nasljedstvo davanje izjava o prihvatu ili odricanju od nasljedstva, legata ili nužnog dijela, ili u odnosu na ograničavanje odgovornosti za dugove iz nasljedstva, te davanje takvih izjava u obliku koji predviđa pravo države članice njegovog uobičajenog boravišta pred sudovima te države članice. To ne bi trebalo spriječiti davanje takvih izjava pred drugim tijelima u toj državi članici koja su nadležna za primanje takvih izjava po nacionalnom pravu. Osobe koje odaberu iskoristiti mogućnost davanja izjava u državi članici svojeg uobičajenog boravišta trebale bi same obavijestiti sud ili tijelo koje se bavi ili će se baviti nasljeđivanjem o postojanju takvih izjava u roku koji je određen pravom mjerodavnim za nasljeđivanje.

[…]

(67) Kako bi se nasljeđivanje s prekograničnim implikacijama unutar Unije riješilo brzo, skladno i učinkovito, nasljednici, legatari, izvršitelji oporuke ili upravitelji ostavinom trebali bi moći lako dokazati svoj status i/ili prava i ovlasti u drugoj državi članici, na primjer u državi članici u kojoj se nalazi imovina za nasljeđivanje. […]”

4 U poglavlju II. te uredbe, naslovljenom „Nadležnost”, nalaze se, među ostalim, članci 4. i 13.

5 Člankom 4. navedene uredbe, naslovljenim „Opća nadležnost”, predviđeno je:

„Sudovi države članice u kojoj je umrli imao svoje uobičajeno boravište u trenutku smrti imaju nadležnost odlučivati o nasljeđivanju u cijelosti.”

6 Članak 13. te uredbe, naslovljen „Prihvat ili odricanje od nasljedstva, legata ili nužnog dijela”, glasi:

„Osim suda koji ima nadležnost odlučivati o nasljeđivanju prema ovoj Uredbi, sudovi države članice uobičajenog boravišta bilo koje osobe koja, po pravu mjerodavnom za nasljeđivanje [može] pred sudom dati izjavu o prihvatu ili odricanju od nasljedstva, legata ili nužnog dijela, ili izjavu kojom se želi ograničiti odgovornost dotične osobe za obveze iz nasljedstva, imaju nadležnost primati takve izjave ako se po pravu te države članice takve izjave smiju davati pred sudom.”

7 U poglavlju III. Uredbe br. 650/2012, naslovljenom „Mjerodavno pravo”, nalaze se, među ostalim, članci 21., 23. i 28.

8 U članku 21. te uredbe, naslovljenom „Opće pravilo”, u stavku 1. predviđeno je:

„Osim ako je drukčije predviđeno ovom Uredbom, pravo mjerodavno za nasljeđivanje u cijelosti pravo je države u kojoj je umrli imao svoje uobičajeno boravište u trenutku smrti.”

9 Članak 23. navedene uredbe, naslovljen „Područje primjene mjerodavnog prava”, u svojim stavcima 1. i 2. propisuje:

„1. Pravo određeno prema članku 21. ili članku 22. uređuje nasljeđivanje u cijelosti.

2. To pravo posebno uređuje:

[…]

(e) prijenos na nasljednike i, ovisno o slučaju, na legatare imovine, prava i obveza koji čine ostavinu, uključujući uvjete i učinke prihvata i odricanja od nasljedstva ili legata;

[…]”

10 Članak 28. te uredbe, naslovljen „Valjanost oblika izjave o prihvatu ili odricanju”, glasi:

„Izjava o prihvatu ili odricanju od nasljedstva, legata ili nužnog dijela ili izjava kojom se želi ograničiti odgovornost osobe koja daje izjavu, valjana je u pogledu oblika ako ispunjava zahtjeve:

(a) prava mjerodavnog za nasljeđivanje u skladu s člankom 21. ili člankom 22.; ili

(b) prava države u kojoj osoba koja daje izjavu ima svoje uobičajeno boravište.”

Njemačko pravo

11 Članak 1942. Bürgerliches Gesetzbucha (Građanski zakonik) u verziji koja se primjenjuje u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: BGB), naslovljen „Stjecanje i odricanje od nasljedstva” propisuje:

„1. Nasljedstvo se prenosi na pozvane nasljednike uz poštovanje njihova prava na odricanje od nasljedstva (stjecanje nasljedstva).

[…]”

12 U skladu s člankom 1943. BGB-a, naslovljenim „Prihvat i odricanje od nasljedstva”:

„Nakon prihvata, nasljednik se više ne može odreći nasljedstva, a to ne može učiniti ni nakon isteka roka za odricanje od nasljedstva; po isteku tog roka smatra se da je nasljedstvo prihvaćeno.”

13 Članak 1944. BGB-a, naslovljen „Rok za odricanje”, predviđa:

„1. Odricanje od nasljedstva moguće je samo u roku od šest tjedana.

2. Taj rok počinje teći u trenutku kad je nasljednik saznao za stjecanje nasljedstva i temelj svojeg nasljednog prava. […]

3. Rok se produljuje i iznosi šest mjeseci ako je posljednje mjesto prebivališta umrlog bilo u inozemstvu ili ako je nasljednik u trenutku kad je rok počeo teći imao boravište u inozemstvu.”

14 Članak 1945. BGNB-a naslovljen „Oblik odricanja od nasljedstva” glasi:

„Odricanje se provodi izjavom od odricanju pred ostavinskim sudom; izjava se daje na zapisnik pred sudom ili u javno ovjerenom obliku.

[…]”

Glavni postupak i prethodna pitanja

15 Osoba W. N., nizozemski državljanin čije je posljednje uobičajeno boravište bilo u Njemačkoj, preminuo je 21. svibnja 2018. u Bremenu (Njemačka).

16 Dana 21. siječnja 2019. osoba E. G., supruga osobe W. N., koja boravi u Njemačkoj, zatražila je pred Amtsgerichtom Bremen (Općinski sud u Bremenu, Njemačka), koji je sud nadležan za odlučivanje o ostavini osobe W. N., izdavanje potvrde o nasljeđivanju, prema kojoj je na temelju zakonskog nasljeđivanja ona naslijedila tri četvrtine ostavine osobe W. N., a svaki od dvojice nećaka umrlog, koji borave u Nizozemskoj, naslijedio je jednu osminu te ostavine.

17 Pismenom od 19. lipnja 2019. taj je sud obavijestio nećake umrlog da je u tijeku postupak zakonskog nasljeđivanja te je od njih zatražio da mu dostave određene dokumente u svrhu provedbe nasljeđivanja.

18 Dana 13. rujna 2019. nećaci umrlog dali su izjavu o odricanju od nasljedstva rechtbanku Den Haag (Sud u Haagu, Nizozemska), koja je 30. rujna 2019. upisana u ostavinski upisnik tog suda.

19 Pismenom od 22. studenoga 2019. Amtsgericht Bremen (Općinski sud u Bremenu) dostavio je nećacima umrlog zahtjev za izdavanje potvrde o nasljeđivanju i pozvao ih na podnošenje očitovanja.

20 Dopisom od 13. prosinca 2019., sastavljenim na nizozemskom jeziku, nećaci umrlog dostavili su Amtsgerichtu Bremen (Općinski sud u Bremenu) presliku isprava koje je sastavio rechtbank Den Haag (Sud u Haagu) nakon njihovih izjava o odricanju od nasljedstva umrlog. Pismenom od 3. siječnja 2020. Amtsgericht Bremen (Općinski sud u Bremenu) obavijestio je nećake umrloga da njihov dopis, kao i dostavljene isprave, nisu mogli biti uzeti u obzir jer nisu bili prevedeni na njemački jezik.

21 Dopisom od 15. siječnja 2020., sastavljenim na njemačkom jeziku, osoba N. N. obavijestila je Amtsgericht Bremen (Općinski sud u Bremenu) da se je sa svojim bratom odrekla nasljedstva umrlog, da su nadležna pravosudna tijela, u skladu s pravom Unije, izjavu o tom odricanju zabilježila na nizozemskom jeziku i da stoga nije bio potreban nikakav prijevod dotičnih dokumenata na njemački jezik. Odgovarajući na taj dopis, taj je sud podsjetio na nužnost prevođenja dotičnih relevantnih isprava i poštovanja rokova određenih za odricanje od nasljedstva.

22 Rješenjem od 27. veljače 2020. Amtsgericht Bremen (Općinski sud u Bremenu) utvrdio je činjenice potrebne za izdavanje potvrde o nasljeđivanju, u skladu sa zahtjevom osobe E. G., te je riješio da se smatra da su nećaci umrlog prihvatili nasljedstvo.

23 Potonji su protiv tog rješenja podnijeli žalbu i tražili produljenje roka za podnošenje dodatnih dokaza. Oni su 30. srpnja 2020. dostavili Amtsgerichtu Bremen (Općinski sud u Bremenu) presliku u boji i prijevod na njemački jezik isprava koje je sastavio rechtbank Den Haag (Sud u Haagu). Budući da im je Amtsgericht Bremen (Općinski sud u Bremenu) prigovorio da nisu dostavili originale tih isprava, oni su mu poslani 17. kolovoza 2020.

24 Rješenjem od 2. rujna 2020. Amtsgericht Bremen (Općinski sud u Bremenu) odbacio je tužbu i uputio predmet sudu koji je uputio zahtjev, Hanseatisches Oberlandesgerichtu in Bremen (Hanzeatski visoki zemaljski sud u Bremenu, Njemačka), utvrdivši da se smatra da su nećaci umrloga – s obzirom na to da se nisu odrekli njegova nasljedstva u za to određenom roku – to nasljedstvo prihvatili. Da bi izjava o odricanju od nasljedstva bila valjana, nije dovoljno da je nadležni njemački sud samo obaviješten o toj izjavi danoj pred dotičnim nizozemskim sudom, niti da mu je upućena preslika relevantnih isprava, nego se zahtijeva da on raspolaže relevantnim originalnim ispravama. Međutim, taj ih je sud primio tek nakon isteka roka od šest mjeseci propisanog člankom 1944. stavkom 3. BGB-a.

25 Sud koji je uputio zahtjev pita se koji se uvjeti, u slučaju kad nasljednik daje izjavu o odricanju od nasljedstva pred nadležnim sudom mjesta svojeg uobičajenog boravišta, u skladu s člancima 13. i 28. Uredbe br. 650/2012, zahtijevaju da bi se smatralo da je ta izjava – koja se na temelju prava mjerodavnog za nasljeđivanje mora dati u određenom roku pred sudom nadležnim za odlučivanje o nasljeđivanju – pravodobno sastavljena.

26 Sud koji je uputio zahtjev u tom pogledu ističe da u Njemačkoj postoje razlike u pravnoj teoriji i sudskoj praksi u pogledu valjanosti izjave o odricanju od nasljedstva dane pred sudom države članice koji nije onaj koji je načelno nadležan za odlučivanje o nasljeđivanju. Prema jednom

smjeru u pravnoj teoriji i sudskoj praksi, koji prevladava, takva izjava pred sudom nadležnim za odlučivanje o nasljeđivanju valjana je na temelju same činjenice da je dana pred sudom države članice u kojoj se nalazi uobičajeno boravište nasljednika.

27 Prema drugom smjeru u pravnoj teoriji i sudskoj praksi, izjava o odricanju od nasljedstva valjana je samo ako je u pravilnom i propisanom obliku dostavljena sudu nadležnom za odlučivanje o nasljeđivanju odnosno u svakom slučaju ako je taj sud saznao za nju. U tom pogledu, iz uvodne izjave 32. Uredbe br. 650/2012 proizlazi da takva izjava, što se tiče zakonodavca Unije, može proizvesti svoje učinke tek nakon što je taj sud saznao za nju. Međutim, sud koji je uputio zahtjev pojašnjava da se u članku 13. Uredbe br. 650/2012, za razliku od njemačkog prava, ne predviđa obveza suda države članice uobičajenog boravišta nasljednika da o izjavi o odricanju od nasljedstva koja je dana pred njime obavijesti sud nadležan za odlučivanje o nasljeđivanju.

28 Sud koji je uputio zahtjev navodi da bi se u slučaju prihvaćanja smjera iz točke 26. ove presude dotična izjava o odricanju od nasljedstva u glavnom predmetu smatrala valjanom od dana kada su je rechtbanku Den Haag (Sud u Haagu) dali nećaci umrloga, i to od 13. rujna 2019. Stoga bi u tom slučaju nećaci umrloga, kako bi se odrekli nasljedstva, postupali u skladu s rokom od šest mjeseci propisanim člankom 1944. stavkom 3. BGB-a, koji počinje teći od dana kada je nasljednik saznao za stjecanje nasljedstva.

29 Prema drugom smjeru, navedenom u točki 27. ove presude, valjanost dotične izjave o odricanju od nasljedstva može ovisiti o datumu kad je sud nadležan za odlučivanje o nasljeđivanju saznao za tu izjavu. Međutim, postavlja se pitanje formalnih uvjeta kojima podliježe valjanost takve izjave, a osobito pitanje je li dovoljno obavijestiti sud nadležan za odlučivanje o nasljeđivanju o postojanju takve izjave, dostaviti mu preslike relevantnih isprava odnosno informacije na jeziku te izjave ili mu, naprotiv, treba proslijediti originale isprava o odricanju koje je sastavio sud druge države članice i ovjereni prijevod na jezik suda nadležnog za odlučivanje o nasljeđivanju.

30 U tim je okolnostima Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Hanzeatski visoki zemaljski sud u Bremenu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Zamjenjuje li izjava o odricanju koju je nasljednik dao sudu države članice nadležnom za područje njegova uobičajenog boravišta, u skladu s formalnim zahtjevima koji se tamo primjenjuju, izjavu o odricanju koju treba podnijeti sudu druge države članice koji je nadležan za odlučivanje o nasljeđivanju, na način da se ta izjava u trenutku podnošenja smatra valjano danom (supstitucija)?

2. U slučaju niječnog odgovora na prvo pitanje:

Je li osim izjave u skladu s formalnim zahtjevima, koja se podnosi sudu nadležnom za područje uobičajenog boravišta podnositelja izjave o odricanju, za valjanost izjave o odricanju potrebno da podnositelj o danoj izjavi obavijesti sud nadležan za odlučivanje o nasljeđivanju?

3. U slučaju niječnog odgovora na prvo pitanje i potvrdnog odgovora na drugo pitanje:
(a) Je li, radi valjanosti izjave o odricanju, osobito radi poštovanja rokova za podnošenje te izjave koji vrijede na području nadležnosti suda nadležnog za odlučivanje o nasljeđivanju, potrebno da se obraćanje tom sudu izvrši na službenom jeziku njegova područja nadležnosti?

(b) Je li, radi valjanosti izjave o odricanju, osobito radi poštovanja rokova za podnošenje te izjave koji vrijede na području nadležnosti suda nadležnog za odlučivanje o nasljeđivanju, potrebno da sud uobičajenog boravišta podnositelja izjave o odricanju tom sudu dostavi originalne verzije isprava o odricanju i pripadajući prijevod?”

O prethodnim pitanjima

Uvodna očitovanja

31 U skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, u okviru postupka suradnje između nacionalnih sudova i Suda uspostavljene u članku 267. UFEU-a, na Sudu je da nacionalnom sudu pruži koristan odgovor koji će mu omogućiti da riješi spor koji se pred njim vodi. U tom smislu, Sud mora, ako je potrebno, preoblikovati postavljena pitanja (presuda od 26. listopada 2021., PL Holdings, C-109/20, EU:C:2021:875, t. 34. i navedena sudska praksa).

32 Ovaj zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na uvjete koji se zahtijevaju da bi se izjavu o odricanju od nasljedstva, u smislu članaka 13. i 28. Uredbe br. 650/2012, danu pred sudom države uobičajenog boravišta nasljednika koji se odriče nasljedstva smatrala valjanom. U tom pogledu, sud koji je uputio zahtjev postavlja si osobito pitanje treba li, i ako je to slučaj, kada i kako o takvoj izjavi obavijestiti sud nadležan za odlučivanje o nasljeđivanju.

33 Iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da su nećaci umrlog 13. rujna 2019. pred sudom države članice svojeg uobičajenog boravišta, odnosno pred rechtbankom Den Haag (Sud u Haagu, Nizozemska) izjavili da se odriču nasljedstva umrloga. Oni su 13. prosinca 2019. obavijestili njemački sud nadležan za odlučivanje o nasljeđivanju, dopisom sastavljenim na nizozemskom jeziku, o postojanju te izjave, prilažući presliku isprava koje je sastavio nizozemski sud. Dana 15. siječnja 2020. ponovno su obavijestili njemački sud o postojanju navedene izjave, ali dopisom sastavljenim na njemačkom jeziku. Nasuprot tomu, prijevod na njemački jezik i izvornici isprava koje je sastavio nizozemski sud, stigli su na njemački sud tek 17. kolovoza 2020., odnosno nakon isteka roka određenog pravom mjerodavnim za nasljeđivanje.

34 U tim okolnostima valja smatrati da sud koji je uputio zahtjev, svojim pitanjima koja valja ispitati zajedno, u biti pita treba li članke 13. i 28. Uredbe br. 650/2012 tumačiti na način da se izjava o odricanju od nasljedstva koju je nasljednik dao pred sudom države članice svojega uobičajenog boravišta smatra valjanom u pogledu oblika ako su ispunjeni formalni zahtjevi koji se primjenjuju pred tim sudom, a da pritom za tu valjanost nije potrebno da ispunjava formalne zahtjeve propisane pravom mjerodavnim za nasljeđivanje.

Meritum

35 Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, iz zahtjeva za ujednačenu primjenu prava Unije kao i načela jednakosti proizlazi da se tekst odredbe prava Unije koja ne sadržava nikakvo izričito upućivanje na pravo država članica radi određivanja svojeg smisla i dosega treba u pravilu autonomno i ujednačeno tumačiti u cijeloj Uniji, uzimajući u obzir njezin tekst kao i kontekst te odredbe i cilj koji se želi postići propisom o kojem je riječ (presude od 1. ožujka 2018., Mahnkopf, C-558/16, EU:C:2018:138, t. 32. i od 9. rujna 2021., UM (Ugovor o prijenosu vlasništva *mortis causa*), C-277/20, EU:C:2021:708, t. 29.).

36 Kad je riječ, kao prvo, o tekstu dotičnih odredbi i o njihovu kontekstu, treba podsjetiti na to da je članak 13. Uredbe br. 650/2012 dio poglavlja II. te uredbe koje uređuje sve temelje sudske nadležnosti u nasljednim stvarima. U skladu s tom odredbom, osim suda koji ima nadležnost odlučivati o nasljeđivanju prema navedenoj uredbi, sudovi države članice uobičajenog boravišta bilo koje osobe koja, po pravu mjerodavnom za nasljeđivanje može dati izjavu o prihvatu ili odricanju od nasljedstva, legata ili nužnog dijela, ili izjavu kojom se želi ograničiti odgovornost dotične osobe za obveze iz nasljedstva, imaju nadležnost primati te izjave.

37 Taj članak 13. tako predviđa alternativno nadležan sud čiji je cilj omogućiti nasljednicima koji nemaju uobičajeno boravište u državi članici čiji su sudovi nadležni odlučivati o nasljeđivanju u skladu s općim pravilima iz članaka 4. do 11. Uredbe br. 650/2012, da daju svoje izjave o prihvatu ili odricanju od nasljedstva pred sudom države članice u kojoj imaju uobičajeno boravište.

38 Navedeno pravilo o sudskoj nadležnosti dopunjeno je kolizijskim pravilom iz članka 28. Uredbe br. 650/2012, koji je dio njezina poglavlja III. koje uređuje mjerodavno pravo i kojim se posebno uređuje valjanost takvih izjava u pogledu oblika. U skladu s tim člankom, one su valjane u pogledu oblika ako ispunjavaju, sukladno njegovoj točki (a), zahtjeve prava mjerodavnog za nasljeđivanje (*lex successionis*) ili, sukladno njegovoj točki (b), zahtjeve prava države u kojoj osoba koja daje navedenu izjavu ima svoje uobičajeno boravište.

39 Iz teksta članka 28. Uredbe br. 650/2012 može se zaključiti da je ta odredba osmišljena na način da se valjanost izjave o odricanju od nasljedstva priznaje ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni nasljednim pravom, kad je ono primjenjivo, ili kad su ispunjeni uvjeti predviđeni pravom države uobičajenog boravišta nasljednika koji se odriče nasljedstva, kad je primjenjivo potonje pravo.

40 U tom pogledu, iz zajedničkog tumačenja članaka 13. i 28. Uredbe br. 650/2012 proizlazi, kao što je to u bitnome istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 58. svojeg mišljenja, da između tih dviju odredbi postoji uska povezanost, tako da je nadležnost sudova države članice uobičajenog boravišta nasljednika za primanje izjava o odricanju od nasljedstva uvjetovana time da nasljedno pravo koje je na snazi u toj državi predviđa mogućnost davanja takve izjave pred sudom. Ako je taj uvjet ispunjen, sve radnje koje treba izvršiti pred sudom države članice uobičajenog boravišta nasljednika koji želi dati takvu izjavu uređene su pravom te države članice.

41 Kad je riječ, kao drugo, o ciljevima koji se žele postići Uredbom br. 650/2012, takvo tumačenje članaka 13. i 28. te uredbe potvrđeno je njezinom uvodnom izjavom 32., prema kojoj je cilj tih odredbi „[pojednostavniti] položaj nasljednika i legatara koji imaju uobičajeno boravište u državi članici koja nije ona u kojoj se bavi ili će se baviti nasljeđivanjem”. U tu svrhu, u skladu s tom istom uvodnom izjavom, navedenom bi se uredbom trebalo omogućiti svakoj osobi koja po mjerodavnom pravu ima pravo na nasljedstvo davanje određenih izjava o nasljedstvu, među kojima je i odricanje od nasljedstva, u obliku koji predviđa pravo države članice njezina uobičajenog boravišta pred sudovima te države članice. Sud je u tom pogledu već pojasnio da se člankom 13. te uredbe, u vezi s njezinom uvodnom izjavom 32., želi pojednostavniti postupke nasljednika i legatara, odstupanjem od pravila o nadležnosti predviđenih u člancima 4. do 11. te uredbe (presuda od 21. lipnja 2018., Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, t. 42.).

42 Takvo je tumačenje osim toga potkrijepljeno ciljem Uredbe br. 650/2012, koji se, u skladu s njezinom uvodnom izjavom 7., odnosi na olakšanje pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta, uklanjanjem prepreka slobodnom kretanju osoba koje žele ostvariti svoja prava u kontekstu nasljeđivanja koje ima prekogranične implikacije. Konkretno, u europskom pravnom prostoru prava nasljednika i legatara, drugih osoba bliskih umrlom i vjerovnika nasljedstva moraju biti

učinkovito zajamčena (vidjeti u tom smislu presude od 1. ožujka 2018., Mahnkopf, C-558/16, EU:C:2018:138, t. 35. i od 1. srpnja 2021., Vorarlberger Landes- und Hypotheken-Bank, C-301/20, EU:C:2021:528, t. 27. i 34.).

43 Stoga, što se tiče izjava o odricanju od nasljedstva danih pred sudom nadležnim na temelju članka 13. Uredbe br. 650/2012, člankom 28. točkom (b) te uredbe jamči se djelotvornost te mogućnosti priznate nasljedniku koji ima uobičajeno boravište u državi članici koja nije ona suda nadležnog za odlučivanje o nasljeđivanju.

44 U tom pogledu, potrebno je utvrditi da bi, s obzirom na ograničeni doseg nadležnosti suda iz članka 13. Uredbe br. 650/2012, svako drugo tumačenje kojim se nastoji ograničiti valjanost izjave o odricanju od nasljedstva u pogledu oblika, osobito propisivanjem formalnih zahtjeva prava mjerodavnog za nasljeđivanje, imalo za učinak lišavanje odredbi članka 13. i članka 28. točke (b) te uredbe svakog korisnog učinka te dovođenje u pitanje ciljeva navedene uredbe i načela pravne sigurnosti.

45 Slijedom toga, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 64. svojeg mišljenja, poštovanje cilja Uredbe br. 650/2012, koji se sastoji od omogućivanja nasljednicima da daju izjave o odricanju od nasljedstva u državi članici svojega uobičajenog boravišta, podrazumijeva da ti nasljednici ne moraju poduzimati druge formalnosti pred sudovima drugih država članica, uz one predviđene pravom države članice u kojoj je takva izjava dana, da bi se takve izjave smatralo valjanima.

46 Kad je riječ o pitanju obavještavanja suda nadležnog za odlučivanje o nasljeđivanju o navedenim izjavama, valja navesti da iz zadnje rečenice uvodne izjave 32. Uredbe br. 650/2012 proizlazi da bi „osobe koje odaberu iskoristiti mogućnost davanja izjava u državi članici svojeg uobičajenog boravišta trebale same obavijestiti sud ili tijelo koje se bavi ili će se baviti nasljeđivanjem o postojanju takvih izjava u roku koji je određen pravom mjerodavnim za nasljeđivanje”.

47 Na temelju posljednje rečenice uvodne izjave 32. Uredbe br. 650/2012 može se najprije zaključiti da je prema mišljenju zakonodavca Unije potrebno da se sud koji je nadležan za odlučivanje o nasljeđivanju obavijesti o izjavi o odricanju od nasljedstva danoj pred sudom države članice uobičajenog boravišta nasljednika koji se odriče nasljedstva. Međutim, valja utvrditi da ni članak 13. ni članak 28. te uredbe ne predviđaju mehanizam slanja takvih izjava od strane suda države članice uobičajenog boravišta nasljednika koji se odriče od nasljedstva sudu nadležnom za odlučivanje o nasljeđivanju. Ta uvodna izjava 32. međutim pretpostavlja da će osobe koje su iskoristile mogućnost davanja takvih izjava u državi članici svojeg uobičajenog boravišta preuzeti obvezu da o postojanju takvih izjava obavijeste tijela koja su zadužena za nasljeđivanje.

48 Stoga, budući da ne postoji ujednačen sustav prava Unije kojim se predviđa slanje izjava o nasljeđivanju sudu nadležnom za odlučivanje o nasljeđivanju, posljednju rečenicu uvodne izjave 32. Uredbe br. 650/2012 treba tumačiti na način da je na osobi koja je dala izjavu o odricanju od nasljedstva da poduzme radnje koje su potrebne da bi sud nadležan za odlučivanje o nasljeđivanju saznao za postojanje valjane izjave. Međutim, valjanost takve izjave ne može se dovesti u pitanje u slučaju da te radnje ne budu poduzete u roku određenom pravom mjerodavnim za nasljeđivanje.

49 Stoga bi izjava o odricanju od nasljedstva koju nasljednik daje pred sudom države članice svojega uobičajenog boravišta, u skladu s formalnim zahtjevima koji se primjenjuju pred tim sudom, trebala proizvesti pravne učinke pred sudom nadležnim za odlučivanje o nasljeđivanju ako je potonji saznao za postojanje te izjave, a da pritom takva izjava ne podliježe dodatnim formalnim uvjetima propisanima pravom mjerodavnim za nasljeđivanje.

50 U ovom slučaju, iz informacija koje je dostavio sud koji je uputio zahtjev proizlazi da su nećaci umrlog izjavu o odricanju od njegova nasljedstva dali nizozemskom sudu u skladu s formalnim zahtjevima koji se primjenjuju pred tim sudom i da je Amtsgericht Bremen (Općinski sud u Bremenu) saznao za postojanje te izjave prije odlučivanja o nasljeđivanju. Stoga je očito da je potonji sud navedenu izjavu morao uzeti u obzir, neovisno o tome je li se postupilo u skladu s drugim zahtjevima ili pojašnjenjima koja je taj njemački sud smatrao potrebnima da bi takvu izjavu smatrao valjanom. Naime, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 67. Uredbe br. 650/2012, nasljednici bi trebali moći lako dokazati svoj status i/ili prava i ovlasti kako bi se „nasljeđivanje s prekograničnim implikacijama unutar Unije riješilo brzo, skladno i učinkovito”.

51 S obzirom na sve prethodno navedeno, na postavljena pitanja valja odgovoriti tako da članke 13. i 28. Uredbe br. 650/2012 treba tumačiti na način da se izjava o odricanju od nasljedstva koju je nasljednik dao pred sudom države članice svojega uobičajenog boravišta smatra valjanom u pogledu oblika ako su ispunjeni formalni zahtjevi koji se primjenjuju pred tim sudom, a da pritom za tu valjanost nije potrebno da ispunjava formalne zahtjeve propisane pravom mjerodavnim za nasljeđivanje.

Troškovi

52 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (peto vijeće) odlučuje:

Članke 13. i 28. Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju treba tumačiti na način da se izjava o odricanju od nasljedstva koju je nasljednik dao pred sudom države članice svojega uobičajenog boravišta smatra valjanom u pogledu oblika ako su ispunjeni formalni zahtjevi koji se primjenjuju pred tim sudom, a da pritom za tu valjanost nije potrebno da ispunjava formalne zahtjeve propisane pravom mjerodavnim za nasljeđivanje.

Potpisi